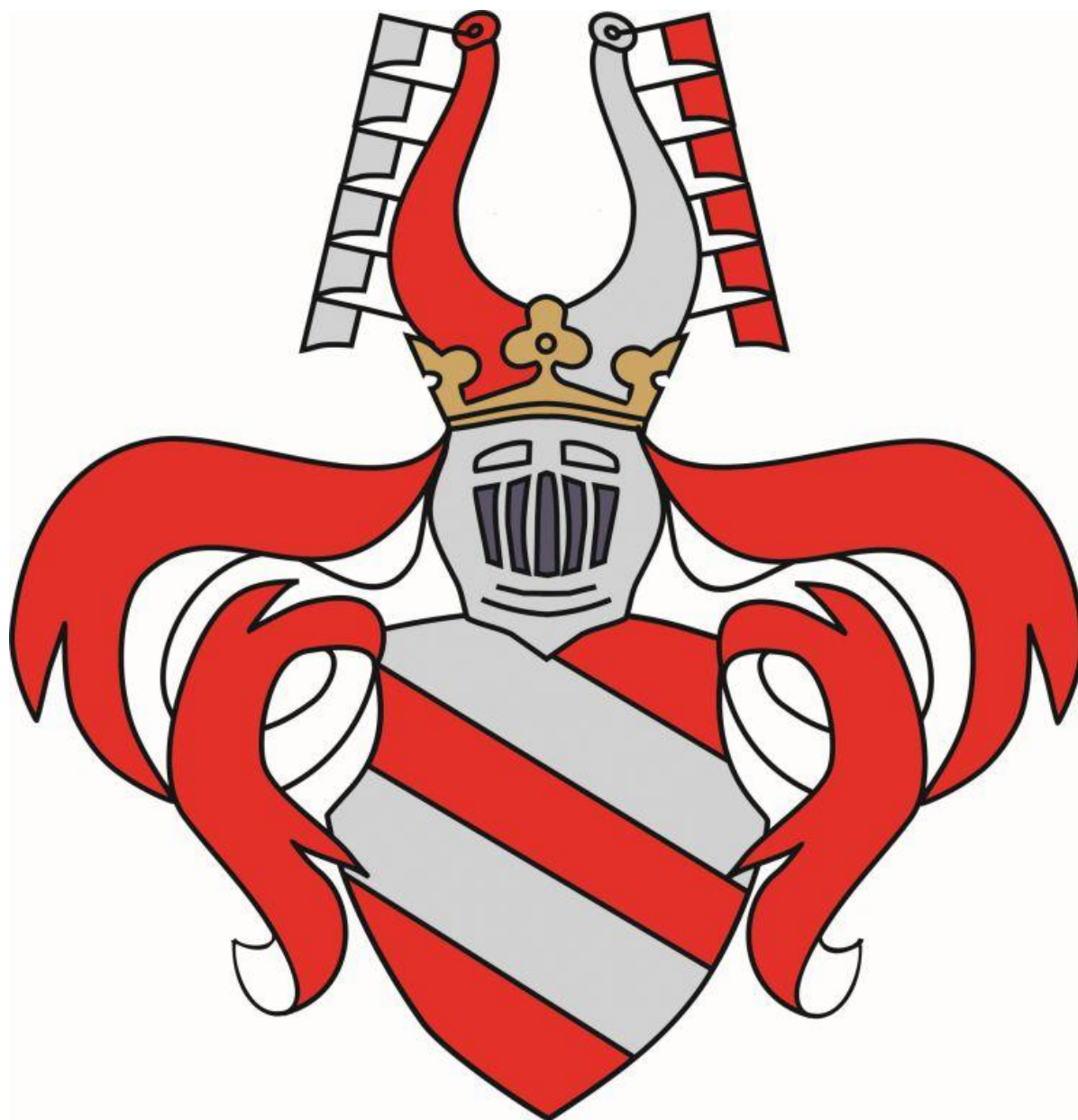

Místní plán protidrogové politiky

město Dobruška

Platnost: 2019 - 2027

Obsah

1	Předmluva	3
2	Úvod.....	3
3	Koncepční listiny a legislativní ukotvení	4
4	Činnost místního protidrogového koordinátora	5
5	Základní pilíře a strategie tvořící protidrogovou politiku ČR	6
6	Primární prevence.....	7
6.1	Zaměření na mládež.....	8
6.1.1	Školní prostředí.....	8
6.1.2	Kurátor pro děti a mládež	9
6.1.3	Volnočasové aktivity	9
6.2	Zaměření na dospělé.....	11
6.2.1	Sociální kurátor	11
6.3	Aktivity	11
7	Sekundární prevence	12
7.1	Aktivity	12
8	Terciární prevence	13
8.1	Aktivity	13
9	Závěr	15
10	Přílohy.....	17
	Příloha č. 1 Adresář spolupracujících institucí a organizací.....	17

Seznam použitých zkratk:

NL – návykové látky

WHO – světová zdravotnická organizace

OSVZ – odbor sociálních věcí a zdravotnictví

FN HK – fakultní nemocnice Hradec Králové

RVKPP - Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky

ZUŠ – základní umělecká škola

ČR – Česká republika

PPP – pedagogicko-psychologická poradna

OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí

ORP – obec s rozšířenou působností

PČR – Policie České republiky

1 Předmluva

Protidrogová politika je komplexní a koordinovaný soubor preventivních, vzdělávacích, léčebných, sociálních, regulačních, kontrolních a dalších opatření včetně vymáhání práva uskutečňovaných na mezinárodní, národní, krajské a místní úrovni. Jejich konečným cílem je snížit užívání všech typů drog a potenciální rizika a škody, které jednotlivcům a společnosti mohou v důsledku jejich užívání nastat. Protidrogovou politiku na národní úrovni koordinuje Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP). Hlavní náplní činnosti RVKPP je vytváření národní strategie protidrogové politiky a akčních plánů a koordinace v nich obsažených aktivit na meziresortní a mezioborové úrovni. Za účelem koordinace protidrogové politiky na regionální úrovni byly zřízeny krajské protidrogové komise a ustanovena funkce krajských a místních protidrogových koordinátorů. Aktuálním platným dokumentem je Národní strategie protidrogové politiky na období 2019 – 2027.

2 Úvod

Užívání návykových látek ať legálních či nelegálních včetně patologického hráčství je fenomén vnímaný jako problémový, ovlivňuje kvalitu života uživatelů či hráčů i jejich blízkých, a to v důsledcích negativních dopadů zdravotních, sociálních, ekonomických, právních a bezpečnostních. Místní plán protidrogové politiky města Dobrušky se zabývá především problémem užívání návykových látek, omamných a psychotropních. Účinná místní protidrogová politika musí být definována na základě analýzy současné situace a identifikovaných potřeb. Cílem místního plánu protidrogové politiky je zejména předcházet vzniku problémů spojených s užíváním návykových látek a ochrana veřejného zdraví.

V boji proti zvýšenému užívání návykových látek je důležité zapojit do prevence celou společnost a vytvářet odpovídající spektrum nabídek pozitivních alternativ prostřednictvím poskytování informací a poradenství, podpory ke zdravému životnímu stylu a k aktivnímu využití volného času. V Dobrušce takto orientované služby nabízí Centrum pro všechny generace, z.s. prostřednictvím preventivních a podpůrných aktivit Rodinného centra Sedmikráska. Cílovou skupinou je celá širší rodina, které je poskytována nespécifická prevence, podpora ke zdravému životnímu stylu a pozitivním společenským hodnotám. Preventivní a podpůrné aktivity realizuje Centrum pro všechny generace, z. s. také prostřednictvím inovativního projektu Vješák – Stronger Together, jehož cílem je ve všech aktivitách pomáhat mladé generaci orientovat se v současném světě a rozvíjet v ní zdravé hodnoty. Základní aktivitou projektu je volnočasový klub Vješák, který se zaměřuje na potřeby mladé

generace (12 až 26 let) a věnuje se různorodým aktivitám propojujícím organizovanou a neorganizovanou mládež. Dětem mladšího školního věku (6 až 12let) je určena aktivita klub Vješáček. Tyto dva kluby jsou zde mimo jiné pro děti a mládež s omezenými příležitostmi. Ve městě Dobruška dále působí Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, Centrum 5ka, které poskytuje preventivní aktivity pro děti a mladistvé v ulicích města prostřednictvím služby Nespecifický streetwork.

Neorganizovaná mládež může být vnímána jako více ohrožená náchylností k sociálně – patologickému jednání. Cílem obou klubů je předcházet u mládeže rizikovému chování a rozvíjet sociální dovednosti.

Pokud se problém již vyskytl, je potřeba nabídnout jednotlivcům a jejich blízkým odpovídající dostupnou a kvalifikovanou profesionální pomoc (např. poradenské, terapeutické, terénní, ambulantní, nízkoprahové kontaktní služby, léčbu již rozvinutých zdravotních potíží způsobených užíváním NL, testování na nemoci přenosné krví, detoxifikaci a následnou péči). V této oblasti je navázaná dlouhodobá spolupráce s neziskovou organizací Laxus, z.ú., především formou terénních programů. Další spolupráce je možná s lékaři z oboru psychiatrie, Psychiatrickou klinikou FN HK – AT ambulancí, Hepatologickou ambulancí při FN HK, Checkpointem Českou společností AIDS pomoc při FN HK či Léčebnou návykových nemocí v Nechanicích.

Boj proti závislostem musí být veden systematicky, komplexně, trvale a ve spolupráci se všemi subjekty, jež se danou problematikou zabývají. Dobrá komunitní práce při realizaci protidrogové politiky města je významným faktorem pro efektivní práci na společném díle, protože izolované strategie se ukazují z hlediska výsledné efektivity jako neúčinné.

3 Koncepční listiny a legislativní ukotvení

Přehled základních legislativních dokumentů, které souvisí s oblastí protidrogové politiky

(Vše v platném znění, ve znění pozdějších předpisů.)

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Tento zákon upravuje opatření k ochraně před škodami působenými užíváním návykových látek a působnosti správních úřadů a územních samosprávných celků při přijímání a provádění opatření.

Za zmínku stojí především to, že se zakazuje prodej a výroba, dovoz potravinářských výrobků a hraček napodobující tvar a vzhled tabákových výrobků nebo kuřáckých potřeb či alkoholických nápojů. Dále uvádí místa, kde se zakazuje kouřit, např. na veřejnosti volně přístupném vnitřním prostoru, ve vnějších i vnitřních prostorech veřejné dopravy, v dopravních prostředcích, ve zdravotnických zařízeních, ve škole a školských zařízeních, v prostoru dětských hřišť a sportovišť, v kinech, divadlech, výstavních a

koncertních sálích, ve vnitřních prostorech stravovacích služeb atd. Dále hovoří o tom, že se zakazuje prodávat alkoholický nápoj osobě zjevně již alkoholem ovlivněné či jinou návykovou látkou.

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, zejména § 24 a § 39

Tento zákon vymezuje především pojmy, pod kterými se rozumí, co je vnímáno jako návyková látka (omamné a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 a 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek), co je vnímáno přípravkem, makovinou, konopím atd.

Významným je především § 24, který zakazuje pěstovat druhy a odrůdy rostliny konopí obsahující více než 0,3% THC, pěstování keře koka a máku setého. Vymezuje, jaké orgány provádí kontrolu dodržování povinností stanovených tímto zákonem, kdo ukládá sankce za správní delikty a kdo vybírá pokuty, které jsou příjmem státního rozpočtu s výjimkou pokuty uložené obcí, která je příjmem rozpočtu obce.

Dále stojí za zmínku § 39, který se zabývá přestupky v souvislosti s neoprávněným přechováváním malého množství pro vlastní potřebu, neoprávněným pěstováním malého množství pro vlastní potřebu a umožněním neoprávněného požívání návykových látek osobě mladší 18 let.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon č. 251/2016 Sb., zákon o některých přestupcích

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Trestní zákoník vymezuje trestné činy spojené s návykovými látkami v § 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy, § 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy, § 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku, § 286 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy, § 287 Šíření toxikomanie.

Internetový zdroj: www.drogy-info.cz

4 Činnost místního protidrogového koordinátora

Místní protidrogový koordinátor napomáhá při uskutečňování veškerých činností obce v oblasti protidrogové politiky, tyto činnosti koordinuje. Má všeobecný přehled o dění v této oblasti, jak na úrovni prevence, tak represe. Vytváří a aktualizuje místní plán protidrogové politiky (dále jen „místní protidrogový plán“). Koordinuje, průběžně kontroluje a vyhodnocuje plnění úkolů vyplývajících z místního protidrogového plánu. Spolupracuje se státními a nestátními subjekty zabývajícími se

programy prevence a léčby návykových nemocí. Činnost protidrogového koordinátora upravuje Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, hlava VII. Protidrogová politika, v platném znění. Zejména tímto zákonem se řídí.

5 Základní pilíře a strategie tvořící protidrogovou politiku ČR

Jak bylo zmíněno výše, protidrogová politika je komplexní a koordinovaný soubor preventivních, vzdělávacích, léčebných, sociálních, regulačních, kontrolních a dalších opatření, včetně vymáhání práva, uskutečňovaných na mezinárodní, národní, krajské a na místní úrovni. Jejím účelem je zabezpečit zdraví, ochranu a bezpečnost jednotlivců, společnosti a majetku před zdravotními, sociálními, ekonomickými škodami a dopady v podobě trestné činnosti, která je s návykovými látkami a problémovým hráčstvím spojena. Národní strategie protidrogové politiky na období 2019 – 2027 má za hlavní cíl minimalizaci negativních dopadů v oblasti veřejného zdraví, sociální situace jednotlivců, jejich blízkých a místních komunit, dále minimalizaci negativních dopadů na veřejný rozpočet a ochranu veřejného pořádku.

Tabulka č. 1: Národní strategie protidrogové politiky

Přístupy/strategie	Snižování nabídky drog	Snižování poptávky po drogách		Snižování rizik spojených s užíváním drog
Pilíře protidrogové politiky	Snižování dostupnosti drog	Primární prevence	Léčba a sociální začlenění	Snižování rizik

Strategie protidrogové politiky ČR :

- *snížování nabídky drog* (kontrola prodeje a distribuce legálních a potlačování nezákonné výroby a distribuce nelegálních drog),
- *snížování poptávky po drogách* (primární prevence, léčba a sociální začleňování uživatelů),
- *snížování rizik spojených s jejich užíváním* (harm reduction).

V kontextu těchto strategií tvoří protidrogovou politiku v ČR čtyři základní pilíře:

- *snížování dostupnosti drog* (zejména pro mladé lidi, u nichž jsou experimenty s návykovými látkami nejčastější; realizované jsou činnosti v oblasti vymáhání práva, které jsou postaveny na efektivnějším využíváním existujících legislativních a

institucionálních nástrojů jako jsou omezení dostupnosti drog, regulace a kontrola trhu s omamnými a psychotropními látkami včetně přípravků a prekurzorů, potírání trestné činnosti v souvislosti s neautorizovanou výrobou, distribucí atd.),

- *primární prevence* (v nejširším pojetí lze nazvat primární prevencí všechny aktivity a činy, které mají za cíl změnit názory, postoje a chování lidí tak, aby u nich nedošlo ke vzniku daného nežádoucího jevu; klade si za cíl předejít zneužívání drog nebo oddálit první setkání s drogami),
- *léčba a sociální začleňování* (spočívá ve snížení míry problémového a intenzivního užívání drog; činnosti v této oblasti jsou zaměřeny na dosažení změn jako zlepšení celkového zdravotního stavu, zlepšení sociálního statusu a znovu sociálního začlenění, též s cílem motivace uživatelů k návratu k původnímu životnímu stylu),
- *snížování rizik* (harm reduction, činnosti v této oblasti jsou zaměřeny na snižování nepříznivých zdravotních a sociálních důsledků užívání drog pro jednotlivce i společnost; tyto činnosti směřují k motivaci uživatelů k návratu k životnímu stylu bez drog).

6 Primární prevence

Pod pojmem prevence se rozumí předcházení nežádoucímu jevu či zamezení jeho zhoršení. Je považována za nejúčinnější a nejlevnější řešení. Prevence se dělí na primární, sekundární a terciární. Rozlišuje se také prevence specifická a nespecifická.

Primární prevence se obrací v první řadě na populaci jako celek, dále na vybrané skupiny uvnitř populace, tzv. cílové skupiny, ale také na jednotlivce. Primární prevence se snaží pozitivně ovlivnit názory, postoje a chování jednotlivce prostřednictvím jeho skupiny nebo společenství.

Nástroji primární prevence jsou podpora ke zdravému životnímu stylu, k zajištění vhodného domácího prostředí – sanace rodiny, k zajištění vhodného sociálního klimatu ve školním či pracovním prostředí, k využívání volnočasových aktivit jako preventivního činitele proti bezprizornímu trávení volného času a možné inklinaci k rizikovému chování.

Primární prevence usiluje o to, aby se potenciální uživatel nestal uživatelem skutečným, či drogově závislým. Cílem prevence může být i odložení prvního kontaktu s drogou do vyššího věku, protože u dětí a mládeže dochází k vývoji mozkových struktur a dítě tím více návyková látka poškozuje. S přibývajícím věkem také dítě dokáže lépe zhodnotit rizika a následky užívání, rozhoduje se častěji na

základě získaných informací a zkušeností z okolí. Drogy mají bezesporu negativní vliv na rozvoj osobnosti a též na sociální integraci.

Primární prevence vychází ze všeobecně akceptované definice zdraví podle WHO:

Zdraví je stav tělesné, duševní a sociální pohody, nikoliv pouze nepřítomnost nemoci nebo vady.

6.1 Zaměření na mládež

Pod pojmem mládež rozumíme děti do 15 let a mladistvé od 15 do 18 let věku. Trestní odpovědnost vzniká od 15 let, do té doby jsou trestné činy pojaty jako činy jinak trestné, za které pachatelům náleží výchovné nebo ochranné opatření uložené soudem. Přestupky do 15 let nejsou řešeny v rámci řízení o přestupcích, ale je povinnost informovat OSPOD a ten začne situaci řešit s celou rodinou. Zatímco od 15 do 18 let jsou trestné činy pojaty jako provinění, za které též náleží výchovné, ochranné a už i trestní opatření uložené soudem. Přestupky jsou již v tomto věku řešeny v rámci řízení o přestupcích. Smyslem tohoto vymezení je upozornit, že přestupky či trestné činy často můžou souviset s užitím návykové látky.

6.1.1 Školní prostředí

Školní metodik prevence vykonává činnosti metodické, koordinační, informační a poradenské. Je odpovědný za tvorbu a realizaci minimálního preventivního programu školy. Koordinuje a účastní se realizace aktivit školy zaměřených na prevenci sociálně-patologických jevů (např. závislosti na návykových látkách, záškoláctví, násilí, šikana, nebezpečí kyberprostoru, sebepoškozování apod.). Sleduje rizika vzniku sociálně-patologických jevů, jejich projevy a vykonává řešení ve spolupráci s orgány státní správy a samosprávy nebo odbornými pracovišti, které poskytují poradenské služby a zajišťují potřebnou péči.

Na území ORP Dobruška si školní metodici prevence v jednotlivých základních a středních školách sestavují vlastní minimální preventivní programy na dané období, většinou na školní rok. Též si samostatně zajišťují a koordinují preventivní aktivity ve spolupráci s neziskovými organizacemi, městskou policií, PČR, PPP či OSPOD s cílem minimalizace sociálně-patologických jevů, podpory zdravého životního stylu a vytvoření příjemného sociálního klimatu v třídním kolektivu či celku školy. Kurátor pro děti a mládež úzce spolupracuje se školami, školními metodiky prevence, výchovnými poradci. Školy v rámci spolupráce na žádost OSPOD sdělí jejich roční program ohledně zajištění prevence pro své žáky. Kurátor pro děti a mládež poskytuje, nabízí pomoc při zajištění či koordinaci osvětových přednášek a besed.

6.1.2 Kurátor pro děti a mládež

Kurátor pro děti a mládež je specializovaný pracovník, který primárně vykonává sociálně-právní ochranu dětí vyžadujících zvýšenou pozornost. Zaměřuje se především na ty, kteří mají výchovné problémy, páchají přestupky a trestnou činnost, nerespektují rodiče a jiné osoby odpovědné za výchovu, dopouštějí se záškoláctví, užívají alkohol a jiné drogy apod. Řídí se Zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, kde jsou tyto děti definovány v § 6 písmenu c) jako: *Děti, které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitutcí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší 15 let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak narušují občanské soužití.*

Kurátor pro děti a mládež (dále jen „kurátor“) navazuje spolupráci s rodinou dítěte zejména na základě upozornění školy, zdravotnického zařízení, informací orgánů činných v trestním řízení, anonymního upozornění atd. Kurátor pracuje s rodinou také na základě přímého kontaktu s rodiči, kteří požádají o pomoc při výkonu práv a povinností vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti nebo přímého kontaktu s nezletilým dítětem. Kurátor poskytuje preventivní a poradenskou činnost, též zajišťuje nebo koordinuje přednášky a besedy mimo jiné na téma sociálně-patologických jevů a jejich prevenci. Na Odboru sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Dobruška působí jeden kurátor pro děti a mládež.

6.1.3 Volnočasové aktivity

Vhodné volnočasové aktivity jsou významným preventivním činitelem rizikového chování jak pro děti, mladistvé, tak i dospělé. ORP Dobruška nabízí mnoho možností jak se realizovat v umělecké, sportovní i relaxační oblasti (např. ZUŠ, Dům dětí a mládeže, fotbalový klub, plavecký bazén, jóga pro děti, skaut apod.).

Významnou složkou při nespecifické primární prevenci je Centrum pro všechny generace, z. s., které úzce spolupracuje s Odborem sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Dobruška. Toto centrum poskytuje preventivní a podpůrné aktivity, které jsou určeny pro všechny věkové skupiny. Nabízené služby jsou zahrnuty do Komunitního plánu sociálních služeb na Dobrušsku pro období 2017 – 2021. Jedná se o oblast „Služby pro rodiny s dětmi, neorganizovanými dětmi a mládeží“. Toto centrum prostřednictvím Rodinného centra Sedmikráska poskytuje volnočasové a vzdělávací aktivity pro širší rodiny s dětmi. Nabízí individuální pomoc ohroženým rodinám, podporu v prevenci proti negativním jevům v rodinách vzhledem k jejich specifickým potřebám, rozvíjí rodičovské kompetence a péči o děti, pořádá mnoho seminářů a kurzů na téma péče a výchova dětí. V rámci projektu Vješák – Stronger

Together s cílem podpořit hodnoty spolupráce, porozumění týmu jako živé struktury, inter i intrageneračního dialogu, tolerance a budování hlubokých přátelství je nabízena řada pravidelných aktivit.

- Volnočasový klub Vješák – je základní aktivitou pro věkovou kategorii 12 až 26 let je. Mezi pravidelnými návštěvníky je mládež s omezenými příležitostmi.
- Klub Vješáček – je určen dětem mladšího školního věku (6 až 12 let). Jeho náplní je podporování dětí s omezenými příležitostmi.

Spolupráce s oběma kluby je zahrnuta do Standardů kvality SPOD. Cílem obou klubů je podpořit rozvoj týmové spolupráce v kolektivu, rozvíjet sociální kompetence, bojovat proti závislostem na sociálních sítích, činit preventivně osvětovou činnost ohledně sociálně – patologických jevů, poskytovat poradenství, motivovat ke zdravému životnímu stylu a k ochraně životního prostředí.

- Outdoorový klub – cílem klubu je propojovat jednotlivé generace skrze outdoorové aktivity, pobyt v přírodě a společné výlety. Důraz je kladen na týmovou spolupráci, aktivní zapojení a zdokonalování se v různých dovednostech.
- Florbalový klub – podporuje zdravý životní styl a motivuje mladou generaci ke sportu. Je primárně určen účastníkům z řad neorganizované mládeže, která nenavštěvuje klasické sportovní kluby a pro mládež s omezenými příležitostmi.
- Večer deskových her – aktivita slouží především k podpoře mezigeneračního dialogu. Do klubu přicházejí i celé rodiny. Primárně je aktivita určena neorganizované mládeži, která mnohdy využívá páteční večery jiným, méně vhodným způsobem.
- Diskuzní skupiny – jsou primárně určeny pro organizovanou mládež z řad realizátora ke společnému sdílení. Podporují zájem o veřejné dění v jejich úzkém okolí i celé České republiky.

Mezi jednorázové aktivity a akce zahrnující preventivní a diskuzní programy patří např. Work in Progress vedoucí k posílení pracovní morálky a dobrovolnictví mladé generace, Vješákovská liga, Vješák před školou, tábor pro mládež, Just for Girls atd.

Kluby provádějí také depistážní činnost. Pokud by byla potřeba projednat závadové chování, informují v první řadě zákonné zástupce dětí, sociálně-právní ochranu dětí. V případě ohlašovací povinnosti informují Policii České republiky. Nabízejí také programy pro školy k ošetření třídního klimatu a formování vztahů ve třídě. Jejich služby jsou poskytovány bezplatně.

Další organizace, která poskytuje preventivní aktivity pro děti a mládež je Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, Centrum 5ka. NZDM poskytuje terénní služby bezplatně a anonymně v ulicích města Dobruška prostřednictvím služby Nespecifický streetwork. Streetworker se pohybuje po vytipovaných místech v Dobrušce vždy v úterý a ve čtvrtek od 14.00h do 16.00h a do 18.00h působí ve volnočasovém klubu Vješák. Riziková místa v Dobrušce byla vytipována ve spolupráci s PČR, Městskou policií, volnočasovým klubem Vješák a OSPOD Dobruška. Riziková místa jsou průběžně aktualizována. Služba Nespecifický streetwork je poskytována dětem a mladistvým ve věku 6-26 let.

6.2 Zaměření na dospělé

Dospělými a plně trestně odpovědnými se stávají osoby starší 18 let.

6.3 Sociální kurátor

Jedná se o sociálního pracovníka se specializací na specifickou cílovou skupinu. Sociální kurátor poskytuje kontinuální poradenství, socioterapeutickou službu a pomoc zejména již zletilým osobám, které se nacházejí v nepříznivé sociální situaci, jež mohla vzniknout z mnoha důvodů. Jedním z nich může být i drogová závislost a s ní spojené ostatní sociálně-patologické jevy. Sociální kurátor poskytuje i poradenství a informace o možnosti využití sociálních služeb v místě svého působení. Identifikuje potřeby jednotlivce, koordinuje další pomoc a spolupracuje s dalšími sociálními službami v blízkém okolí. Řeší mimo jiné problematiku závislých na návykových látkách a jinak sociálně znevýhodněných či zdravotně postižených občanů. Činnost sociálního kurátora je zaměřena na prevenci před sociální exkluzí.

6.4 Aktivity

Školní prostředí – školní metodici prevence vyhotovují minimální preventivní program školy (plán) na určité období a zajišťují přednášky a besedy k podpoře zdravého životního stylu, podpory pozitivního rozvoje osobnosti a optimální sociální prezentace. Mohou oslovit kurátora pro děti a mládež či jiné organizace a spolupracovat.

Vyhodnocení: informace o proběhlých přednáškách či besedách na téma návykových látek

Volnočasové zařízení – spolupráce s Centrem pro všechny generace, z.s., zejména prostřednictvím Rodinného centra Sedmíkráska, volnočasového klubu Vješák a klubu Vješáček. Volnočasová zařízení jsou vnímána jako preventivní činitel proti rizikovému chování, zabraňují bezprizornímu potulování nezletilých osob, dále nabízejí pozitivní vedení a získávání sebedůvěry a vědomí sounáležitosti v rodině a v kolektivu.

Vyhodnocení: počet osob ohrožených experimenty či užíváním návykových látek

Městská policie – Městská policie Dobruška se preventivními programy zabývá již od předškolního věku dětí až po jejich dospělost. Preventivní aktivity jsou rozdělené do pěti základních programů, které jsou představovány dětem posloupně v závislosti na jejich věku. Preventivní programy jsou na školách realizovány jednou ročně po domluvě s vedením školy (mateřské, základní, střední). Již od 3. tříd základních škol se začíná pracovat s tématy škodlivého užívání návykových látek, které se v dalších ročnících více rozvíjejí včetně seznámení se druhem represivních opatření. Městská policie též provádí namátkové kontroly veřejných prostranství, zda nedochází poskytování nebo prodeji návykových látek mezi mládeží i dospělými. Také zajišťuje namátkové kontroly restauračních zařízení, zda se neporušuje zákon při poskytování či prodeji návykových látek osobám mladších 18 let či nedochází k hraní na výherních automatech nezletilými.

Vyhodnocení: výsledky z provedených preventivních programů a provedených kontrol

Vyhodnocování výsledků proběhne vždy ke konci roku, prostřednictvím písemných zpráv a rozhovorů místního protidrogového koordinátora s pověřenými institucemi.

7 Sekundární prevence

Sekundární prevence představuje včasnou intervenci, poradenství a léčení u osob, které jsou již užíváním návykové látky zasaženy. Cílem této prevence je nabídnout rodinám a jednotlivcům, kteří přijdou do styku s návykovými látkami a řeší s nimi problémy spojené, odpovídající dostupnou a profesionální pomoc. Na území ORP Dobrušky tuto činnost zajišťuje nezisková organizace Laxus, z.ú. se sídlem v Hradci Králové, a to především prostřednictvím terénních programů. Dále nabízejí poradenství pro uživatele návykových látek a problémové hráče hazardních her, také pro jejich partnery a rodiny. Organizace nabízí i ambulantní služby a kontaktní K-centrum v Hradci Králové.

7.1 Aktivity

Terénní programy, Laxus, z.ú. - terénní pracovníci provádějí depistáž každé pondělí a čtvrtek v Opočně a v Dobrušce. Aktivně vyhledávají a kontaktují potenciální či skutečné uživatele drog přímo na ulici. Těmto klientům poskytují poradenství, podporují ke změně životního stylu a též snižují rizika pro veřejnost, a to výměnou použitých injekčních stříkaček za sterilní. Kromě uživatelů drog jsou jejich cílovou skupinou i partneři a osoby blízké uživatelům. Provádějí orientační testování na hepatitidu typu C, B a na virus HIV a následné odborné poradenství, též provádějí pravidelný monitoring prodeje injekčních stříkaček v lékárnách. Laxus, z.ú., spolupracuje s Městskou policií, která ho kontaktuje ohledně sběru a bezpečné likvidace použitého injekčního materiálu.

Ambulantní centrum, Laxus, z.ú. - poskytuje sociální a adiktologické služby lidem ohroženým důsledky užívání nelegálních drog, alkoholu, patologického hráčství a jejich blízkým. Pracují s klienty, kteří uvažují o změně životního stylu, rozhodují se pro abstinenci. Cílem je jejich zařazení do běžného života. Služby jsou poskytovány v Hradci Králové bezplatně. Pro klienty, kteří absolvovali pobytovou léčbu, ambulantní léčbu nebo samostatně abstínují, nabízí služby následné péče.

Vyhodnocování výsledků proběhne vždy ke konci roku, podáním zprávy Laxusu, z.ú. o činnosti terénního programu za uplynulý rok. V této zprávě jsou interpretovány statistické údaje o počtu uživatelů, se kterými jsou v přímém kontaktu, o kontaktu s partnery uživatelů, o průměrném věku užívajících, dále která droga je dominantní v užívání. Také informace o počtu vyměněných injekčních stříkaček a počtu osob z ORP Dobruška využívajících ambulantního centra organizace v Hradci Králové. Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Dobruška realizuje pravidelné pracovní setkání s Laxusem, z.ú., jehož předmětem je předání, sdílení informací ústní formou a diskuse.

8 Terciární prevence

Hlavním cílem terciární prevence je ochrana společnosti před důsledky, které plynou z rizikového a ohrožujícího chování problémových uživatelů návykových látek (rizika sociální, zdravotní, právní, ekonomické a bezpečnostní).

Ochrana jednotlivce i společnosti je zajištěna prostřednictvím programů harm reduction. Tyto programy představují soubor specifických přístupů, které mají za úkol napomáhat drogově závislým lidem, minimalizovat dopady jejich užívání a současně je motivovat ke změně životního stylu. Mají též za cíl ochraňovat společnost před negativními důsledky užívání včetně krví přenosných onemocnění jako je hepatitida typu B a C nebo šíření viru HIV. Programy vychází z poznání, že některé skupiny lidí nejsou schopny nebo ochotny upustit od užívání návykových látek bezprostředně. Harm reduction se tedy zaměřuje na snižování rizik, jak na straně uživatelů, tak na straně veřejnosti.

8.1 Aktivity

K- centrum, Laxus, z.ú. – jedná se o nízkoprahové zařízení poskytující sociální a adiktologické služby uživatelům drog a jejich blízkým osobám. Služby jsou poskytovány odborně, v souladu s individuálními potřebami klientů. Cílem je umožnit klientům vést a rozvíjet běžný způsob života. Ve vztahu k široké veřejnosti je pak nejdůležitější hodnotou ochrana veřejného zdraví. V K-centru poskytují poradenství spojené s řešením nepříznivé sociální situace (např. zdravotní problémy, ztráta zaměstnání, bezdomovectví... apod.), v rámci harm reduction programu zajišťují výdej

sterilního injekčního materiálu a příjem použitého k bezpečné likvidaci, provádějí orientační testy na infekční choroby především přenosné krví, poskytují možnost hygienického servisu včetně praní prádla, dále poskytují možnost využít adresu zařízení pro zasílání a přijímání korespondence, pomáhají v náviku dovedností pro integraci do společnosti, v neposlední řadě poskytují krizovou intervenci a první pomoc.

Lékařská odborná pomoc, odvětví psychiatrie – přijímá pacienty s psychiatrickou diagnózou, která se rozvinula třeba i na základě užívání návykových látek, jedná se především o nepříjemné halucinace či bludy, iracionální strachy nebo o agresivní projevy v chování. Lékař z odvětví psychiatrie zajistí vyšetření pacienta a doporučí mu další postup (detoxifikaci organismu a následnou péči). V těchto případech lze oslovit širokou škálu psychiatrů v okrese Rychnov nad Kněžnou a Náchod, více informací v příloze tohoto Místního protidrogového plánu.

Péče o duševní zdraví – organizace, která pomáhá lidem s duševní nemocí (vzniklou třeba i v souvislosti s užíváním návykových látek) tak, aby mohli žít spokojeně, samostatně a zvládli běžný život ve společnosti. Pomáhají jim v jejich nepříznivé sociální situaci, zajišťují doprovody na instituce, komunikaci s lékaři apod.

Psychiatrická klinika FN HK, AT ambulance – psychiatrická klinika zřizuje několik poraden a ambulancí, jednou z nich je Ambulance pro alkoholismus a jiné návykové látky. V této ambulanci se poskytuje mimo jiné i substituční program pro uživatele drog. Mají navázanou dobrou spolupráci s Léčebnou návykových nemocí v Nechanicích. Detoxifikace pro mládež je v rámci Královéhradeckého kraje realizována v nemocnicích na interních odděleních, následná péče je zajištěna ambulantně.

Léčebna návykových nemocí v Nechanicích – jedná se o detašované pracoviště Psychiatrické kliniky FN HK. Léčebna poskytuje dobrovolnou odvykací léčbu pro muže a ženy závislé na psychoaktivních látkách nebo patologickém hráčství. Příjem pacientů na léčbu je prostřednictvím AT ambulance FNHK. Odesílající zařízení zašle zprávu o stavu pacienta, kterému bude oznámen termín nástupu. Před nástupem je nutné, aby proběhla detoxifikace ve spádovém psychiatrickém zařízení. Pacienti musí se zprávou od lékaře dodat motivační dopis a životopis. Léčba trvá minimálně 16 týdnů, léčba je hrazena zdravotní pojišťovnou.

Další možnosti návazné péče mimo Královéhradecký kraj projednají s klienty v rámci předléčebného odborného poradenství organizace Laxus, z.ú.

Zprostředkování pomoci výše uvedených služeb bude poskytováno formou poradenství místního protidrogového koordinátora, sociální práce sociálního kurátora pro dospělé nebo kurátora pro děti a mládež.

9 Závěr

Návykové látky jsou velmi nebezpečný fenomén, jejich užívání může mít ničivé dopady jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost. Dobruška má dobré podmínky pro prevenci i harm reduction týkající se problematiky drogových závislostí.

Významnou složku při nespécifické primární prevenci tvoří Centrum pro všechny generace, z.s., se svými preventivními a podpůrnými aktivitami, které jsou určeny pro všechny věkové skupiny. Prostřednictvím Rodinného centra Sedmikráska poskytuje volnočasové a vzdělávací aktivity pro širší rodiny s dětmi. V rámci projektu Vješák – Stronger Together jehož prioritou je podpořit hodnoty spolupráce, porozumění týmu jako živé struktury, inter i intrageneračního dialogu, tolerance a budování hlubokých přátelství je nabízena řada pravidelných a jednorázových aktivit a akcí. Cílem je ve všech aktivitách pomáhat mladé generaci orientovat se v současném světě a rozvíjet v ní zdravé hodnoty. Pravidelnými aktivitami jsou volnočasový klub Vješák, klub Vješáček, outdoorový klub, florbalový klub, večer deskových her, diskuzní skupiny. Mezi jednorázové aktivity a akce zahrnující preventivní a diskuzní programy, programy podporující propojování generací, aktivity podporující zdravý životní styl patří Work in Progress, Vješákovská liga, Vješák před školou, tábor pro mládež, Just for Girls atd. Další složkou primární prevence určené pro děti a mládež je služba Nespecifický streetwork, kterou v Dobrušce poskytuje Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, Centrum 5ka. Preventivní aktivity jsou poskytovány v ulicích města Dobruška, na místech, které byly vytipovány ve spolupráci s OSPOD Dobruška, Městskou policií, PČR a volnočasovým klubem Vješák.

Primární prevence je tvořena ve školním prostředí realizací minimálních preventivních programů škol. Jejich tvorba je zásluhou školních metodiků prevence ve spolupráci s výchovnými poradci.

Pokud by jedinec již vykazoval projevy rizikového nebo problémového chování např. formou experimentu s návykovými látkami, lze se obrátit na kurátora pro děti a mládež. V případě dospělých je možno požádat o pomoc sociálního kurátora či místního protidrogového koordinátora. Tyto tři jmenované agendy zastřešuje Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Městského úřadu Dobruška.

Sekundární prevenci nabízí nezisková organizace Laxus, z.ú., formou ambulance se sídlem v Hradci Králové a terénních programů na území Dobrušky a Opočna, terénní pracovníci především zajišťují depistáž, poradenství a harm reduction.

Pomoc již závislým uživatelům návykových látek, kteří se drogovou závislostí dostali do nepříznivé životní situace a potýkají se zdravotními, sociálními, právními či ekonomickými potížemi atd., lze formou poradenství místního protidrogového koordinátora, metodami sociální práce sociálního

kurátora či kurátora pro děti a mládež a zprostředkováním pomoci či předáním kontaktu na Laxus, z.ú. a dále na odbornou psychiatrickou péči. Další možností je pomoci uživatelům návykových látek zajistit detoxikaci při snaze změnit svůj životní styl a doporučit následnou péči.

Represe ohledně zneužívání návykových látek a patologického hraní je vykonávána Městskou policií či Policií České republiky, které vyhledávají osoby dopouštějící se přestupků či trestných činů v souvislosti s návykovými látkami.

Hektičnost a uspěchanost dnešní doby může ohrozit pevnost a stabilitu rodinného zázemí. Je potřeba dbát a pečovat především o mladou generaci, která může být tímto trendem ohrožena. Rodina stále zůstává vnímána jako jeden z nejvýznamnějších primárních preventivních činitelů. Na vstřípení zdravého životního stylu, mravních a morálních hodnot společnosti je potřeba pracovat s celou rodinou, ne jen se skutečně ohroženými jednotlivci, kteří by se dali snadno označit jako nejslabší článek v sociálním systému, který již vykazuje závadové chování. Je potřeba podporovat budování zdravého sebevědomí, vědomí jedinečné identity jedince, jeho optimální sociální prezentaci. Je důležité posilovat zdravé rodinné vazby a zajišťovat, nabízet dostatek možností smysluplně tráveného volného času.

Dalšími primárními preventivními činiteli jsou škola, volnočasové aktivity, které mají také velký vliv na rozvoj osobnosti jednotlivce (především již korektivní).

Tento místní protidrogový plán byl schválen Radou města Dobruška dne 1. 4. 2019.

10 Přílohy

Příloha č. 1 Adresář spolupracujících institucí a organizací

Městský úřad Dobruška

Odbor zdravotních věcí a zdravotnictví

Nám. F.L. Věka 26, 518 01 Dobruška

- Místní protidrogový koordinátor a kurátor pro děti a mládež

Tel.: 724 882 544

E-mail: p.pavlova@mestodobruska.cz

- Kurátor pro dospělé

Tel.: 777 418 249

E-mail: k.hanzlickova@mestodobruska.cz

<http://www.mestodobruska.cz/urad/odbory-a-oddeleni/odbor-socialnich-veci-a-zdravotnictvi/>

Městská policie Dobruška

nám. F. L. Věka 32, 518 01 Dobruška

Tel.: 602 491 619

E-mail: mestskapolicie@mestodobruska.cz

<http://mestskap.mestodobruska.cz/>

Rodinné centrum Sedmíkráska

náměstí F. L. Věka 24, 518 01 Dobruška

tel.: 605 548 288

E-mail: sedmikraska@jbdobruska.cz

<http://www.jbcr.cz/index.php/centrum-pro-vsechny-generace>

Volnočasový klub Vješáček a Vješák

náměstí F. L. Věka 24, 518 01 Dobruška

Tel.: 737 443 917

E-mail: klub@vjesak.cz

<http://www.vjesak.cz/>

Nespecifický streetwork

NZDM Centrum 5ka, Dobruška

Tel.: 605 489 298

E-mail: info@od5k10.cz, daniel-horak@email.cz

www.od5k10.cz

Laxus z.ú., Centrum terénních programů Královéhradeckého kraje

Říční 1252/3A, 500 02 Hradec Králové

Tel.: 776 626 309

E-mail: teren.hradec@laxus.cz

<http://www.laxus.cz/centra/centrum-terennich-programu-kralovehradeckeho-kraje/>

Laxus, z.ú., Ambulantní centrum Hradec Králové

Gočárova 1620, 500 02 Hradec Králové

Tel.: 777 033 618

E-mail: ambulance.hradec@laxus.cz

<http://www.laxus.cz/centra/ambulantni-centrum-hradec-kralove/>

Laxus, z.ú., Centrum poradenských služeb pro obviněné a odsouzené

Krunertova 425, 500 04 Hradec Králové

Tel.: 734 316 590

E-mail: vezeni@laxus.cz

<http://www.laxus.cz/centra/centrum-poradenskych-sluzeb-pro-obvinene-a-odsouzene/>

Laxus, z.ú., K-centrum Hradec Králové

Říční 1252/3A, 500 02 Hradec Králové

Tel.: 731 954 420, 770 138 489

E-mail: kacko.hradec@laxus.cz

<http://www.laxus.cz/centra/k-centrum-hradec-kralove/>

Péče o duševní zdraví, z.s.

Panská 1492, 516 01 Rychnov nad Kněžnou

Tel.: 773 915 745

E-mail: pdz-rk@pdz.cz

<http://www.pdz.cz/pobocka-rychnov-nad-kneznou.html>

MUDr. Věra Ruferová – *psychiatrická ordinace pro děti i dospělé*

Jiráskova 1389, 516 01 Rychnov nad Kněžnou

Tel.: 604 284 225

E-mail: vera.rufe@atlas.cz

MUDr. Zita Hucková – *psychiatrická ambulance*

Svatohavelská 105, 516 01 Rychnov nad Kněžnou

Tel.: 603 513 069

MUDr. Martin Správka – *dětská psychiatrická ambulance*

Hálkova 432, 547 01 Náchod

Tel.: 491 423 342

E-mail: spravka@seznam.cz

MUDr. Vlastimil Kyrál – *psychiatrická ambulance*

Pulická 99, 518 01 Dobruška

Tel.: 494 622 220

e-mail: vlastakyral@tiscali.cz

MUDr. Alena Railová – *psychiatrická ambulance*

Dr. E. Beneše 191, 551 01 Jaroměř

Tel.: 491 813 120

Psychiatrická klinika FN HK – AT ambulance

Sokolská 581, 500 05 Hradec Králové - Pavilon č. 7

Tel.: 495 832 228

<https://www.fnhk.cz/psych/kliniky-ambulance.html>

Léčebna návykových nemocí v Nechanicích

Vaňhalova 224, 503 15 Nechanice

Tel.: 495 800 951

https://www.fnhk.cz/psych/soucasti-kliniky/oddeleni/Inn#utm_source=search.seznam.cz&utm_medium=ppd&utm_content=promise_card_web&utm_term=léčebna návykových nemocí nechanice&utm_campaign=firmy.cz-367921

Adiktologická ambulance Náchod

T.G. Masaryka 367, 549 01 Nové Město nad Metují

Tel.: 491 419 035

Provozní doba: Pondělí 6:00 – 14:30

<http://www.nemocnicenachod.cz/lokality-oddeleni/nemocnice-nove-mesto-nad-metuji/psychiatrie/adiktologicka-ambulance>

Checkpoint České společnosti AIDS pomoc při FN HK

Sokolská 581 ,500 05 Hradec Králové - v pavilonu č. 6, vchod č. 3

Tel.: 800 800 980

Testování: každé ÚTERÝ vždy 15 - 18 hod., výsledky osobně vždy za týden v úterý.

Bezplatné, anonymní testování.

Národní linka pro odvykání hraní

Tel.: 800 350 000

www.hazardni-hrani.cz

www.koncimshranim.cz

Národní linka pro odvykání alkoholu

Tel.: 800 350 000

www.alkoholpodkontrolou.cz

www.alkohol-skodi.cz